

NewsLetter 20 Years

THE OFFICIAL NEWSLETTER OF THE AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE IN ALBANIA

COVID 19- ECONOMIC

NEWS

BERZH DHE BE RRISIN FINANCIMET

për Bizneset e Vogla
e të Mesme në
Ballkanin Perëndimor

REVISTA MONITOR

» Në faqen 5

LAJME AMCHAM

Dhoma Amerikane dhe Komiteti i Punës dhe Etikës i shpjegojnë anëtarëve

LEJA E LINDJES DHE PUSHIMET VJETORE,

**CFARË
THOTË
KODI I
PUNËS**

Në faqen **2**

EKONOMI

TREGTIA ME AMERIKËN, çfarë shkëmbejmë me tregun e madh

Raportet tregtare mes Shqipërisë dhe Amerikës kanë krijuar rrugën e tyre gjatë viteve të fundit duke u përpjekur ta konsolidojnë këtë raport nëpërmjet shkëmbimit të një liste të

qëndrueshme të produkteve që cojmë dhe marrim. Duke ju referuar shifrave të US Trade Numbers, duket se Amerika ka gjithnjë e më shumë interes të sjellë Made in USA në Shqipëri sidomos për sa i takon elektronikave...

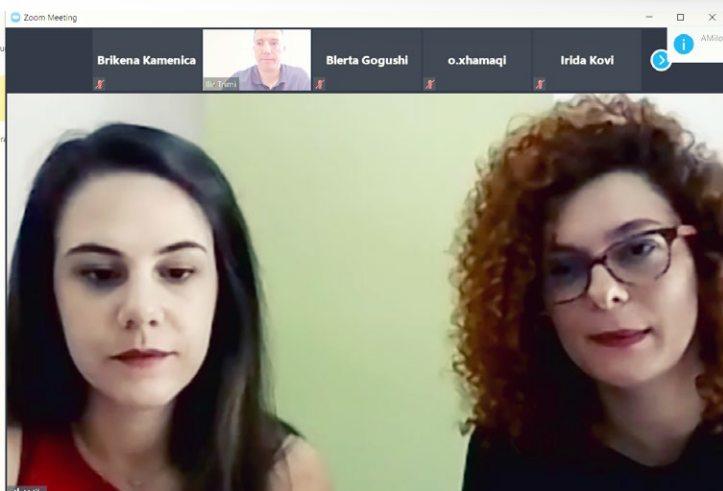
Në faqen **4**

Dhoma Amerikane dhe Komiteti i Punës dhe Etikës i shpjegojnë anëtarëve

Leja e lindjes dhe pushimet vjetore, çfarë thotë Kodi i Punës

Dhoma Amerikane e Tregtisë dhe Komiteti i Punës & Etikës i kanë shpjeguar anëtarëve të AmCham, se si duhet ta lexojnë Kodin e Punës, kur duhet të trajtojnë lejen vjetore, lejen e lindjes apo dhe procedurat e birësimit që janë të parashikuara në Kod.

Trajnimi i ofruar nga Av. Aidi Milo dhe Av. Edita Poro, nga Deloitte Albania është fokusuar në çështje si trajtimi i lejes së lindjes si dhe ngjashmëritë dhe veçoritë me lejen e birësimit duke hedhur një vështrim edhe mbi përlogaritjet sipas ligjit. Gjatë trajnimit është shpjeguar në detaje, se sa ditë pushim i takon gruas kur merr lejen e lindjes, nëse dëshiron të marrë gjithë ditët e lejueshme në Kodin e Punës të cilat janë 365 ditë në total ose 390 për gratë që kanë më shumë se një fëmijë. Mjaft interesant ka qënë edhe shpjegimi mbi mënyrën se si llogariten pagesat nëpërmjet sigurimeve shoqërore për ditët e punësimit.

Pushimet vjetore të pagueshme dhe koncepti mbi ligjin dhe mbi mënyrën se si merret kjo leje, janë trajtuar gjatë trajnimit. Një pjesë mjaft e diskutueshme në takim ka qënë edhe neni 93, i Kodit të Punës

“ Punëdhënësi ka detyrimin ligjor të

regjistrojë ditët e pushimit vjetor të paguar në regjistrin e punonjësve, siç përcaktohet në kodin e punës. ”

i cili specifikon se “Pushimi vjetor duhet të jepet gjatë vitit të punës deri në përfundimin e tremujorit të fundit të vitit pasardhës, por ai kurrë nuk duhet të jetë më pak sesa një javë kalendarike e pandërprerë”

Ideja është që shumë shpesh punonjësit kërkojnë të marrin leje vjetore për më pak se një javë kalen-

darike. Kjo ndodh sepse ose ata duan të kujdesen për çështje personale ose të përdorin këtë leje të paguar për t'u bërë ndërmjet pushimeve publike dhe fundjavave ose për fundjavat më të gjata bazuar në nevojat e tyre. Kjo është në kundërshtim me dispozitën e lartpërmendur të kodit të punës dhe punëdhënësit përballen me gjokat e vendosura nga Inspektorati i Punës.

Kodi i Punës nuk parashikon asnjë lloj tjetër të lejes së paguar për detyrime personale ose raste urgjente siç parashikohet në Legjislacionin e Ligjit të Punës së Kosovës për shembull në rastin e Dhurimit të Gjakut. Kjo detyron që punonjësit të paraqesin kërkesa tek Punëdhënësit e tyre për pushime ditore të zbritura nga ditët e tyre të pushimit të paguar vjetor, përndryshe ata do të duhet ta marrin këtë si një leje të papaguar. Ekzist-

tojnë gjithashtu raste që ndërmarjet ndërkombëtare, bazuar në paketat e tyre nxitëse dhe politikat e brendshme, u japin disa ditë shtesë pushimi të paguar punonjësve për raste urgjente, por kjo mbetet në diskrecionin e kompanive.

Punëdhënësi ka detyrimin ligjor të regjistrojë ditët e pushimit vjetor të paguar në regjistrin e punonjësve, siç përcaktohet në kodin e punës. Në rast se Inspektorati i Punës, gjatë procesit të inspektimit të punëdhënësit, identifikon se në regjistrin e punëmarrësit janë regjistruar ditët e pushimit të paguar të punonjësve të konsumuar më pak se një javë kalendarike të pandërprerë (ose më pak se 5 ditë pune radhazi), punëdhënësi është subjekti i gjobave administrative (gjobave) edhe pse pushimi mund të ishte dhënë me kërkesë të punonjësve.

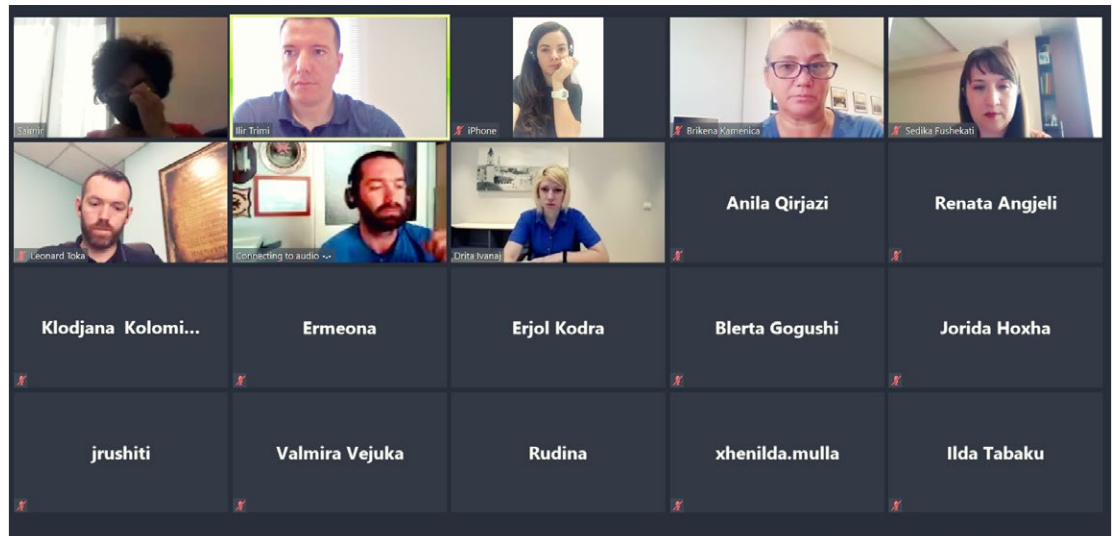
PUSHIMI I LEHONISË / PUSHIMI PRINDËROR

Gratë shtatzëna nuk lejohen të punojnë:

- 35 ditë para lindjes së një fëmije - kjo periudhë zgjatet në 60 ditë kur shtatzëna po lind më shumë se një fëmijë dhe
- 63 ditë pas lindjes së një fëmije.

Pas 63 ditësh gruaja do të vendosë vetë nëse ajo do të vazhdojë punën ose lejen e lehonisë. Nëse vendos të kthehet në punë, derisa fëmija të jetë një vjeç, ajo do të përfitojë nga:

- Pagimi 2 orë-ve pushim ose
- Ulja e orarit të punës, me një pagë të paguar sikur punon 8 orë.

NË RAST SE GRUAJA VENDOS TË VAZHDOJË TË PËRFITTOJË NGA PAGESA TË SIGURIMEVE SHOQËRORE:

- Ditët totale të pushimit të lehonisë janë 365
- Pushimi i lehonisë për më shumë se një fëmijë është 390 ditë.

Burri / partneri ka të drejtë në 3 ditë pushimi të paguara për një fëmijë, kur fëmija ka lindur.

PUSHIMI I LEHONISË

Pagesa shlyhet nga ISSH dhe llogaritet janë si më poshtë:

- 80% e mesatares ditore të bazës neto të vlerësuar të dymbëdhjetë muajve të fundit duke filluar nga data e lindjes së drejtë për kohëzgjatjen para lindjes dhe për 150 ditë të kalendarizuar pas lindjes.
- 50% e mesatares ditore të bazës neto të vlerësuar të dymbëdhjetë muajve të fundit nga data e duhur e lindjes deri në pagesa për periudhën tjetër vijuese.
- Për të përfituar pagesën e pushimit të lehonisë pas periudhës së parë 63 ditore, gruaja duhet të kishte paguar sigurimet shoqërore për të paktën 12 muaj.
- Pas periudhës 63 ditore, e drejta për përkujdesje ndaj fëmijëve është e vlefshme edhe për babanë / kujdestarin ligjor nëse kjo e drejtë në asnjë rrethanë nuk mund të realizohet nga nëna.

LEJA E BIRËSIMIT

Në rast të birësimit të fëmijës së porsalindur (deri në 1 vjeç), punonjësi ka të drejtë të largohet si më poshtë:

- Pushimi i birësimit mund t'i ofrohet vetëm njërit prej prindërve, duke adoptuar nënën / babanë.
- Leja e birësimit që i jepet birësuesit është deri në 330 ditë duke filluar nga ditëlindja.
- Minimumi i 28 ditëve.

MBROJTJE E VEÇANTË PËR GRATË

Është një fokus i veçantë i Kodit të Punës mbrojtja e grave gjatë shtatzënisë dhe me fëmijët.

- Përshtatja në mjedisin e punës (akti 104);
- Pushoni çdo 3 orë jo më pak se 30 minuta (akt. 54);
- Transporti i mallrave nuk lejohet (akti 55);
- Nuk mund të detyrohet të punojë ndërrime natën (akt. 80)
- Nuk lejohet të punojë jashtë orarit (akti 90);
- Nuk lejohet të marrë përsipër punë të rrezikshme (akti 104);

PRAKTIKA PROBLEMATIKE

- Ndërprerja e marrëdhënieve të punës gjatë shtatzënisë dhe pushimit të lehonisë nuk lejohet;
- Pushimi i lehonisë llogaritet për mandatin / vjetërsinë në punë me punëdhënësin;
- Pushimi vjetor grumbullohet gjatë pushimit të lehonisë.

PUSHIMI PRINDËROR

- Ndryshimet e ligjit që nga viti 2015;
- Ndryshimi në llogaritjen e pagesës së pushimit të lehonisë;
- Pushime të papaguara;
- Jo më pak se 4 muaj;
- Mund të ndahet por jo më pak se një javë në një vit.

KUSHTET E PUSHIMIT ATËROR

- Derisa fëmija të jetë 6 vjeç;
- Kjo leje është e ligjshme për punonjësit që punojnë për më shumë se një vit në të njëjtin punëdhënës;
- Në rast të birësimit, leja prindërore mund të lejohet brenda 6 viteve, por jo pasi fëmija të ketë mbushur moshën 12 vjeç;
- Për të gjitha sa më sipër është e nevojshme njoftimi paraprak dhe marrëveshja me punëdhënësin.

KUJDESI PËR FËMIJËT E VARUR

- Në rast të kujdesit të nevojshëm për fëmijët e varur, punonjësi ka të drejtë të përfitojë - 12 ditë pushim (pushim me pagesë);
- Për prindërit me fëmijë deri në 3 vjet, në rast sëmundjesh (raport mjekësor) - 15 ditë (pushim me pagesë);
- Pushimi i jepet bashkëshortit që kujdeset në mënyrë efektive për fëmijën.
- Lënia është e transferueshme

BAZA LIGJORE

- Ligji Nr. 7961, datë 12.7.1995 "Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë", i rregulluar;
- Ligji Nr. 7703, datë 11.05.1993 "Për letrat me vlerë sociale për Republikën e Shqipërisë" të rregulluar;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 634, datë 15.7.2015 "Për miratimet e rregulloreve" "Për paraqitjen e masave për sigurinë dhe shëndetin në mjediset e punës për gratë shtatzëna dhe nënat e reja";
- Vendimet e Këshillit të Ministrave nr. 207, datë 09.05.2020 "Për specifikimin e punëve të vështira ose të rrezikshme", rregulluar.

Ecuria në raportet tregtare dhe investime direkte të Amerikës në Shqipëri

TREGTIA ME AMERIKËN, ÇFARË SHKËMBEJMË ME TREGUN E MADH

Raportet tregtare mes Shqipërisë dhe Amerikës kanë krijuar rrugën e tyre gjatë viteve të fundit duke u përpjekur ta konsolidojnë këtë raport nëpërmjet shkëmbimit të një liste të qëndrueshme të produkteve që çojmë dhe marrim. Duke ju referuar shifrave të US Trade Numbers, duket se Amerika ka gjithnjë e më shumë interes të sjellë Made in USA në Shqipëri sidomos për sa i takon elektronikave dhe produkteve të mishit ndërkohë që Shqipëria i përcjellë përmes rrugëve tregtare bime medicinale dhe lëndën e parë të hekurit.

Duke lexuar shifrat e US Trade Numbers, kupton se jo gjithmonë deficitin tregtar anon nga ana shqiptare. Vitet 2014 -2016 demonstrojnë një aktivitet në rritje të eksportit dhe shifrat e eksportit të Shqipërisë drejt Amerikës janë më të larta se importet.

Gjithsesi, tregëtia me Amerikën ka shënuar ulje ngritjet e veta dhe vazhdon të ketë një bazë të fortë dhe të qëndrueshme të shkëmbimeve tregtare mes dy vëndeve.

Marrëdhëniet tregtare me Amerikën në 2019 kapën nivelin e 142 milion dollarëve duke shënuar një deficit tregtar për Shqipërinë në nivelin e 29.8 milion dollarëve. Vjet Shqipëria renditet e 157-ta në nivelin global të tregtisë së Amerikës mes vënde e tjera të botës

Është interesante që në volumin tregtar me Amerikën ajo që amerikanët sjellin në shumë në Shqipëri mbeten produktet e mishit dhe të shpendëve, gazin e lëngshëm automjetet dhe telefonat celularë. Ndërkaq, tregu amerikan shikon me interes nga Shqipëria bimët medicinale, lëndën e parë për hekur, rrëshirën dhe vajin esencial si dhe këpucët e lëkurës.

VOLUMI TREGTAR I AMERIKËS ME SHQIPËRINË (në miliona USD)

Volumi tregtar	2014	2015	2016	2017	2018	2019	May-20
Exportet në Shqipëri	51.3	30.9	50.3	62.1	59.2	86.3	23.9
Importet në USA	69.1	160.1	124.6	41.6	68	56.5	18.4
Totali	120.4	191	174.9	103.7	127.2	142.8	42.3

INVESTIMET, ÇFARË NA TREGOJNË SHIFRAT PËR INVESTITORËT AMERIKANË

Ndërsa volumet tregtare, megjithë luhatjet, kanë stabilizuar shifra me optimiste në raportet me Amerikën, duket se investitorët përtej oqeanit, kanë qënë hezitant për të investuar në Shqipëri.

Totali i investimeve të huaja direkte nga Amerika në Shqipëri në 2019 ishte 20 milion euro por lajmi i mirë mbetet se ka shënuar një rritje prej 6 milion euro në raport me një vit më parë, sipas Bankës së Shqipërisë. Vetëm gjatë tre muajve të parë të 2020 megjithë situatën në të cilën po kalonte bota, investimet direkte të Amerikës në Shqipëri kanë qënë 5 milion euro.

Në statistikat e Bankës së Shqipërisë, 2014, është shënuar si viti më i mirë i investimeve amerikane në vënd me një total prej 35 milion eurosh ndërkohë që viti më i keq është 2017 -ta me 4 milion euro. Më pas investimet amerikane drejt Shqipërisë kanë shënuar sërish një rritje në nivelin e 14 milion eurove për 2018 dhe 20 milion për 2019.

VOLUMI TREGTAR NE 2020

Eksportet arritën në 23.87 milion dollarë

Importet arritën në 18.41 milion dollarë,

Shqipëria renditet e 163-ta në vëluin tregtar me Amerikën me një total prej 42,29 milion dollare

INVESTIMET E HUAJA DIREKTE NGA AMERIKA

YEAR	FDIs
2014	35 million Eur
2015	9 million Eur
2016	11 million Eur
2017	4 million Eur
2018	14 million Eur
2019	20 million Eur
Q1 2020	5 million Eur

AJO QË NE TREGTOJMË MË SHUMË ME SH.B.A.

Pesë produktet më të mira të eksporteve amerikane në Alb

- Automjetet e pasagjerëve
- LNG, gaze të tjerë të naftës
- Pulë dhe shpendë të tjerë
- Mish derri, të freskët, të ngrirë ose të ftohur
- Telefonat celularë, pajisjet përkatëse

Pesë produktet kryesore të importeve nga SH.B.A nga Shqipëria:

- Bimët për farmaci, parfum, insekticide
- Ferroalloys 7202.
- Këpucë lëkure.
- Rrëshirë vaji esencial
- Dyshekët dhe produktet e tjera të shtratit

REVISTA MONITOR

Bizneset do të mund të përmirësojnë konkurrueshmërinë e tyre pas pandemisë së koronavirusit.

- BERZH dhe BE përgatisin një tjetër paketë financiare për Bizneset e Vogla dhe të Mesme në Ballkanin Perëndimor

- Programi i parë i përbashkët që do t'i ndihmojë bizneset të tejkalojnë efektet e krizës nga koronavirusi

- Deri në 70 milionë euro hua nga BERZH dhe 15 milionë euro fonde nga BE për të nxitur kreditimin

Banka Europiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH) dhe Bashkimi European (BE) po rrisin mbështetjen e tyre për bizneset e vogla dhe të mesme në Ballkanin Perëndimor duke ofruar financime shtesë në kuadër të krizës së krijuar nga pandemia e koronavirusit.

Banka do të ofrojë deri në 70 milionë euro në linja të reja kreditimi për institucionet partnere financiare me qëllim rritjen e kreditimit për bizneset vendase në Shqipëri, Bosnjë dhe Hercegovinë, Kosovë, mal të Zi, Maqedoninë e Veriut dhe Serbi. BE do të ofrojë gjithashtu 15 milionë euro për të identifikuar dhe verifikuar paisjet dhe teknologjinë më të

BERZH DHE BE RRISIN FINANCIMET

PËR BIZNESET E VOGLA E TË MESME NË BALLKANIN PERËNDIMOR

mirë në mënyrë që Bizneset e Vogla dhe të Mesme të rrisin konkurrueshmërinë e tyre dhe të orientohen drejt një ekonomie të gjelbër.

Vendet e Ballkanit Perëndimor i janë përgjigjur pandemisë se

koronavirusit me masa të rrepta të shëndetit publik të cilat kanë sjellë si rrjedhojë një impakt të rëndë ekonomik. Vendet gjithashtu vuajnë nga turrja ekonomike globale dhe rënia e kërkesës për produktet e tyre.

BERZH dhe BE përmes “Ekipit Europa” (Team Europe) po i mbështesin bizneset e vogla dhe të mesme të bëhen më konkurese dhe të kërkojnë zgjidhje inovative për t’u përballur me sfidat e reja. Fondet do t’u sigurojnë bizneseve akses në financime, arrijten e standarteve më të larta të produkteve dhe vendosjen në një pozicion më të favorshëm për të përfituar nga mundësitë e eksportit të ofruara në rajon dhe në tregun europian.

“Ne kemi marrë një angazhim për t’i mbështetur seriozisht bizneset në këto kohë të vështira,” tha Pierre Heilbronn, Zëvendës President i BERZH për Politikat dhe Partneritetet. “Fondet tona do të ofrojnë mbështetje për rimëkëmbjen, rritjen dhe përgatitjen për të ardhmen, Ky angazhim është gjithashtu një dëshmi për partneritetin e fortë dhe bashkëpunimin me BE në Ballkanin Perëndimor”.

Olivér Várhelyi, Komisioneri i Bashkimit European për Fqinjësinë dhe Zgjerimin tha: “Bizneset e Vogla dhe të Mesme janë jetike për ekonominë e Ballkanit Perëndimor dhe janë prekur vecanërisht nga kriza. Kjo është arsyeja pse ne në kuadër të një bashkëpunimi afatgjatë me BERZH në rajon po rrisin mbështetjen ndaj bizneseve të vogla dhe të mesme- jo vetëm për të siguruar mbijetesën e tyre por edhe për të rritur fleksibilitetin dhe për të hedhur bazat për një rimëkëmbje të qëndrueshme.”

BERZH është një nga investitorët më të mëdhenj institucionalë në Ballkanin Perëndimor. Deri tani, ka investuar 13 miliardë euro në më shumë se 700 projekte në infrastrukturë, SME dhe në ekonominë e gjelbër.